

"לייהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משוואות-יצחק

דף עיון

במפרשים

וילע"י מ.מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג.שדה-גת * טל': 08-8616173 פקס: 08-8616174

פלשת ניעבים

א. משן חכמה – עם פירוש הרב י. קופרמן .

(ה) דזה שנאמר בפרשת וארא (ו, יג) "ויצום אל בני ישראל" – צום על שילוח עבדים¹¹ וקרי עלה¹² וכן דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.¹³ לכן יאמיר "על אשר עזבו וכורו ברית וכורו בהוציאי אותם מארץ מצרים" הינו זהו הברית של שילוח עבדים ואינו נזכר יותר משש, כי "עבדי הם" (ויקרא כה, נה). וכיון שלא עשו כן, הם מסולקים בעונן זה מהשגהה האלקית¹⁴, "וככל הגויים בית ישראל" להיותם שוב מושפעים משרי מעלה, וכך ייכשלו לילד בדרכם עבודה זרה כי יקבלו השפעה משרי מעלה על ידי העבודותיהם. וכך אמרו הנשים הארוות (ירמיה מד, יח-יט) "מן אוֹתְדָלֵנוּ לְקַטֵּר לְמִעְרָכּוֹת הַשְׁמִימָיו... חֲסַרְנוּ כֵל... וְכֵן אֶנְתָנוּ מַקְטָרִים לְמִעְרָכּוֹת הַשְׁמִימָיו..." וכאן כתיב (להלן ל, טז) "וחיה ורבית וברוך (ה' אלקיך בארץ אשר אתה בא שמה לרשותה)". ובמסורה: ב' (לעיל טו, יח) "לא יקשה¹⁵ וכן וברוך (ה' אלקיך" – "דעבדי הם" (ויקרא ה, נה) ולא עבדים לעבדים (בבא קמא קטז, ב ועוד).

(כט, כד-ה) 1. גם בקטע זה עומדים רבינו על המשמעות המיוحدת של הברית שנכרתה עם בני ישראל בצעתם מצרים (ועיין בקטע הקודם), ועל קשר בין עזיבת ברית זו ודока וההילכה אחריה עבודה זרה. 2. כאמור ז"ל (שבת קנה, א ועוד): אין מול לישראל. 3. תנומא האינו סעיף ו "הלא הוא אביך קנד" (דברים לב, ו) והוא שקנה אותו. כמו שמצוין בפרק רבי אליעזר, כשהבא הקב"ה לבבל דור הפלגה, אמר הקב"ה למלכים שרי כל האומות, באו נטיל גורלות למי יעלו האומות, אומה לכל אחד מבני, ואיזה יעלה לחלקם. הטילו גורלות ונפל ישראל

פרק כת', פסוק כד-כה:/ נט, כד-ה ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' וכו' אשר ברת עם בהוציאו אותם מארץ מצרים, יולכו ויעבדו אלהים אחרים.

העניין כי האומה הישראלית היא עצמה תחת כנפי ההשגהה הפרטית ללא שום אמצעי חיללה.² וכבר אמרו ז"ל כי הקב"ה הטיל גורל עם שריה מעלה ונפלו ישראל בחלק³, להורות לנו כי האומות הם מושפעים משרי מעלה, בלבד מישראל הנבדלים לחلكו יתברך – לא מצד התועלות להשלם האמתי היוצר הכל' השicity⁴. לכן אין רשאים לעבוד איש באחיו⁵, כי הוא כעובד עם בן מלך. הן הוציאו השם לחפשי מאת פמליה של מעלה, מהה שרירים וכוכביהם⁶, אשר לר' אין לעבד לשום מלך ולא אמר לגבrial וכור' ה' סרسور בינוי להשicity⁷, כי כמוו כמוני המכתייחסים להשגהה האחד המחויב במציאות יתברך שלו⁸, ואין ישתעב בו בשור ודם קרו⁹ מהומר כמוו? והנה ידוע כי העבודה זרה

בימים הקדומים היה להמשיך השפעות מכוכבי מעלה והשרים הממנונים עליהם, כידעו בעבודות מיוחדות להם כפי הוראת מערוכותם.⁸ לכן לא כgoים בישראל. הם "מאותות השמים לא יתחטו" (ירמיה י, ב) ואין להם שום התייחסות כלל עמהם⁹, לכן הווזרו על השיתוף¹⁰. והנה מצאנו בירמיה פרק לד (פסוקים יד–טו) שצוה להוציאו לחפשי לבלי לעבוד יהודי איש באחיו, אמר זה הברית (פסוק יג) אשר ברת ה' עמהם ביום הוציאו מצרים וכו'. ופירוש בירושלמי (ראש השנה) פרק ראהו בית דין (פרק ג הלכה

בפירוש רבינו לשמות שם המבאר כך את המשך הפסוק "להוציא את בני ישראל מארץ מצרים", כמוסב על "ויצום אל בני ישראל", כלומר בני ישראל נצטו או על מצות שלוחה עבדים). 12. ירושלמי שמו: תני בשם ר' נחmittה (משלוי לא, ב) "התהဏיות סוחר ממתק תביא לחמה", דברי תורה... 13. שהפסוק בירמיה מפרש את תוכן הציוני בפרשת וארא. 14. כי המשעב יהודי אחר (ויתר משש שנים קרווי שעבוד "וכנה אדון לעצמו") מעיד כי איןנו קשור בהשגת פרטיה ישר אל הקב"ה. מילא התוצאה המתבקשת מזה היא מעבר מדרגת בני ישראל אל דרגת אומות העולם. 15. "בעיניך בשלוחך חפשי מעמק כי משנה שכיר עבדך שש שנים".-Colomer המסורת מקשירה את המשך סוגיתו ושיאה (בahirat הטוב והחמים — פרק ל, ט) עם סוגית שחרור עבד עברי והענקתו בסוף שש, וזאת על ידי הביטוי המשותף "וברכך ה' אלקיך". [ובזה עונה רבינו בדרכו המוחודה שלו על השאלה הידועה (ראב"ע, רמב"ן ועוד) מדוע התחילה התורה את פרשת משפטיים בסוגית עבד עברי. לדעת רבינו סוגיא זו מבילתא את היהודיות של עם ישראל הקשורים במשידין אל הקב"ה, והנבדלים בזה מאומות העולם ועובדיה עובדה זהה. בטלת סוגיא זו של עבד עברי — כאשר יהודי משעבד את חברו — ובטל היהוד של האומה, ונפתחה בזאת הדרך לאומות העולם ועובדותם. לפיו זה מקבילה סוגיא זאת לדיבור הראשון בעשרה הדברים, וכך נאה וכך יאה להתחילה בפרשת משפטיים].

לחילקו של הקב"ה, כדכתיב (שם פסוק ח) "בנהנלו עלין גויים", וכן הוא אומר (שם פסוק ט) "כ"י חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו". אך קרם הקב"ה לישראל חלף (אולי צ"ל חלק) שאר אומות. והוא שאמרו הכלמים: ישראל קניין אחד. וזהו "הלא הוא אביך קנד". 4. המכיר את גודל ערכם של עם ישראל. 5. ויקרא כה, מו "ובאהיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדת בו בפרק". 6. והשרים האלה אשר אמרם "חלק השם לכל העמים" אין להם כל שליטה על עם ישראל, באשר גם הם גם עם ישראל בשוה מושפעים ומושגים ישירות מאת הקב"ה. 7. ירושלמי ברכות ט. א (נו, ב) אם בא על אדם צרה, לא יצוחה לא למכיאל ולא לגבריאל, אלא לי יצוחה ואני עונה לו מיד, הה"ד (יואל ג, ה) "כל אשר יקרה בשם ה' ימלט". 8. כאמור ברמב"ם הלכות שבנות כוכבים פרק א. 9. עם אותן אותן השמים (ירמיה י, ב) "אל דרך הגויים אל תלמדיו ומאותות השמים אל תחתון כי ייחתו הגויים מהה". 10. בעודם אין איסור לנסת להגיע אל הקב"ה על ידי אמצעי (סרור). 11. וממשיך היישולמי: ואתייה כההיא דאמר ר' הילא: לא נענשו ישראל אלא על פרשת שלוחה עבדים, הה"ד (ירמיה לג) "מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגוי" ((לעיל מינה כתיב "כה אמר ה' אלקי ישראל, אני כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציאי אותם מארץ מצרים מבית עבדים לאמור, מקץ... וקשייא היכן כרת ברית שיע"כ היו נגאלים. אלא כדאמר ר"ש "ויצום אל בני ישראל" — קרבן העדה) (ועיין

סימן

1. **נקוט נא לאנחנו כלערין את השקתו צי האיחוץ פאם יאלך גזאות צי?**
2. **אה האיחוץ פאם יאלך גזאות הפנייא?**
3. **איך קויל כלערין את צי נא גזאות האסקת אקזים?**
4. **אה גזיאק אסוכ גיהזוי גזאות פאנין אקזות?**
5. **איך נא אסיך אקזים הוא תראי גזאל גזאל האה?**

* * *

ב. המהרא"ל מפראג. "ושב ה' אלוקיך את שבותך וריחמך ושב וקצת מכל העמים אשר הפיך ה' אלוקיך שמה"

(דברים ל' ג')

פרק ל' פסוק ג':

**השלב האחרון של הגלות — גרשנו בכח
לאرض ישראל**

כאשר אומות העולם מגזרים אותנו לבrhoה מארצויותיהם לארץ ישראל, ניתן לראות בכך את אחד מסימניו של קץ הגלות. דבר זה משתמש מתוך דברי המהרא"ל בספר גבורות ה':

א כי כאשר יאהב איש את אשתו יקרבנה ובשנאו אותה יגרשנה כך האומות שנאתם אותו ביד חזקה יגרשנו, (זה) הוא החלק השלישי (-השלישי והאחרון) מהגלות שנמצאים בו הגירושים.

(דרשות המהרא"ל בסוף ספר באර הגלות ע' מ"ט)

סימן

1. **איך כלערין אקין את הספק גזין?**
2. **גאה יט זאיך פאליאט?**
3. **איך נאינן גזאות פאך אסיאני דה גזאות?**

* * *

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע"
ושם י"א, כ"ו "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

אל יбур במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומות העולם ורוב גלמי בני ישראל שהקדוש ברוך הוא גוזר על האדם מתחילה בריאותו להיות צדיק או רשע. אין הדבר כן, אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבנו או רשע כירבעם, או חכם או סכל או רחמן או אכזרי או צילי (קמצן) או שוע (נדיב) וכן שאר הדעות, ואין לו מי שיכפחו, ולא גוזר עליו, ולא מי שמוסכו לאחד משני הדריכים אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאיזו דרך שירצה. דבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוות. הרשות בידכם וכל שיחפוּץ האדם לעשות מעשה בני האדם עשוּה, בין טובים בין רעים.

תשובה ח', ב'

* * *

ד. קדושת לוי.

מן ההפטרה : חסדי ה' אומרים תהאות ה' וכו', ורב מוב לזכות ישראל (כו') אשר גמלם כרחמי ומרוב הפסדיו (ישעיה סג. ז). נראה, כי הנה בימים נוראים עיקר מבקשתו של אדם מאת הבורא יתברך יהיה בעבור שהBORא תברך מצד טבו וחסדו חפץ להשפייע לעמו ישראל, ולא מצד זכותו שיש לו. אלא יעשה עצמו כעני ורש, כמאמר חכמינו ז"ל כל שנה שרשין בתקלה כרא. כי עיקר לעמוד כעני בפתח, ויחסוב שלרש אין כל זכות ולא מעשים טובים. והחילוק שיש בין זה שעומד לבקש מה את הבורא מחמת גודל חסדו, ובין

זה שעומד לבקש מצד זכויותיו, כי זה
שעומד מצד זכויותיו יש ערך וסוף
לבקשתו, כי כפי זכויותו אשר יש בידו כך
ישפייע עליו הבורא יתברך, מה שאין כן
כשהමבקש מהבורא מצד חסדו אין להטובה
ההוא ערך וסוף, כי אין ערך לחסדיו ואין
ערך להשפעתו. וזה כוונת הפסוק 'ורוב
טוב לבית ישראל', אימתי הוא רב טוב,
דהיינו שאין לה קצבה להשפעה, אשר
גמלם כرحمיו וכרכוב חסדיו.
וזהו גם כן כוונת הפסוק (קהלים פא, יא)
'אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ
מצרים הרחוב פיך ואמלאהו', דהיינו
שהמבקש הרבה הרבבה, בעבור שהבקשתה
יהיה עבור חסדי הבורא שאין לה ערך
וકצבה.

1. **כלאיי דילא את זילאי אֲלֵהוּנִי - מהני? רקורי נקפא גראלי נ' תולאה - גראלי נ' הנטלה, מהו?**
 2. **נה אַפְּרִיעִי אֶפְּרִיעִי אֶתְּנָא ?**
 3. **הַקְּרָב כְּזִי הַתְּחִנְפָּס אֶפְּרִיעִי אֶתְּנָא נִזְפָּנָה נִזְפָּנָה ?**

* * *